

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1998-1999

3 MARS 1999

Proposition de loi modifiant l'article 1er du décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie

Proposition de loi modifiant le décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie

Proposition de loi modifiant le décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie

RAPPORT

FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR MME DELCOURT-PÊTRE

Ont participé aux travaux de la commission :

1. Membres effectifs : MM. Lallemand, président, Bourgeois, Coveliers, Mme de Bethune, MM. Desmedt, Erdman, Foret, Hotyat, Mahoux, Mmes Merchiers, Milquet, MM. Raes, Vandenberghe et Mme Delcourt-Pêtre, rapporteuse.

2. Membres suppléants : M. Caluwé et Mme Jeanmoye.

3. Autres sénateurs : MM. Anciaux et Boutmans.

Voir :

Documents du Sénat :

1-623 - 1996/1997 :

N° 1: Proposition de loi de Mme Milquet.

1-623 - 1997/1998 :

N° 2: Amendement.

1-623 - 1998/1999 :

N° 3: Amendements.

1-711 - 1996/1997 :

N° 1: Proposition de loi de M. Anciaux et consorts.

1-711 - 1998/1999 :

N° 2: Amendement.

1-892 - 1997/1998 :

N° 1: Proposition de loi de M. Destexhe.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1998-1999

3 MAART 1999

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 1 van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond

Wetsvoorstel tot wijziging van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond

Wetsvoorstel tot wijziging van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT
DOOR MEVROUW DELCOURT-PÊTRE

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

1. Vaste leden : de heren Lallemand, voorzitter; Bourgeois, Coveliers, mevrouw de Bethune, de heren Desmedt, Erdman, Foret, Hotyat, Mahoux, de dames Merchiers, Milquet, de heren Raes, Vandenberghe en mevrouw Delcourt-Pêtre, rapporteur.

2. Plaatsvervangers : de heer Caluwé en mevrouw Jeanmoye.

3. Andere senatoren : de heren Anciaux en Boutmans.

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

1-623 - 1996/1997 :

Nr. 1: Wetsvoorstel van mevrouw Milquet.

1-623 - 1997/1998 :

Nr. 2: Amendement.

1-623 - 1998/1999 :

Nr. 3: Amendementen.

1-711 - 1996/1997 :

Nr. 1: Wetsvoorstel van de heer Anciaux c.s.

1-711 - 1998/1999 :

Nr. 2: Amendement.

1-892 - 1997/1998 :

Nr. 1: Wetsvoorstel van de heer Destexhe.

SOMMAIRE

INHOUD

	Pages
I. Introduction	3
II. Exposés introductifs	3
III. Discussion	4
IV. Demande d'avis au professeur Senaeve	11
V. Suite de la discussion	11
VI. Votes	21
VII. Textes adoptés comparatifs	23
Annexe: Avis du professeur Senaeve	30

	Blz.
I. Inleiding	3
II. Inleidende uiteenzettingen	3
III. Bespreking	4
IV. Verzoek om advies van professor Senaeve	11
V. Vervolg van de bespreking	11
VI. Stemmingen	21
VII. Vergelijking van de aangenomen teksten	23
Bijlage: Advies van professor Senaeve	30

La commission de la Justice a examiné les trois propositions de loi lors de ses réunions des 18 novembre 1998, 8 janvier, 2 février et 3 mars 1999.

I. INTRODUCTION

La possibilité d'attribuer un prénom à un enfant mort-né, ou mort avant que sa naissance ait été constatée par l'officier de l'état civil ou par le médecin délégué, n'est pas prévue à l'heure actuelle.

La commission de la Justice était saisie de trois propositions de loi tendant à combler cette lacune :

— une proposition de loi modifiant l'article 1er du décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie, de Mme Joëlle Milquet (doc. Sénat, n° 1-623/1);

— une proposition de loi modifiant le décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie, de M. Bert Anciaux et consorts (doc. Sénat, n° 1-711/1);

— une proposition de loi modifiant le décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie, de M. Alain Destexhe (doc. Sénat, n° 1-892/1).

La commission a décidé de prendre pour base de la discussion la première de ces trois propositions de loi.

II. EXPOSÉS INTRODUCTIFS

A. Proposition de loi modifiant l'article 1er du décret de 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie (de Mme Joëlle Milquet) (n° 1-623/1).

Lorsqu'un enfant est mort-né ou meurt avant que sa naissance ait été constatée par l'officier de l'état civil ou par le médecin délégué, il n'y a pas lieu de dresser un acte de décès. Une déclaration est faite à l'officier de l'état civil.

Cette déclaration comprend :

— les noms, prénoms, profession, et domicile des parents de l'enfant;

De commissie voor de Justitie heeft de drie wetsvoorstellen besproken tijdens haar vergaderingen van 18 november 1998, 8 januari, 2 februari en 3 maart 1999.

I. INLEIDING

In het huidig rechtssysteem is het niet mogelijk een voornaam te geven aan een kind dat dood ter wereld komt of sterft nog vóór de ambtenaar van de burgerlijke stand of de gemachtigde arts zich van zijn geboorte heeft vergewist.

De commissie voor de Justitie heeft zich gebogen over drie wetsvoorstellen die ertoe strekken die leemte aan te vullen :

— een wetsvoorstel tot wijziging van artikel 1 van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond, van mevrouw Joëlle Milquet (Stuk Senaat, nr. 1-623/1);

— een wetsvoorstel tot wijziging van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond, van de heer Bert Anciaux c.s. (Stuk Senaat, nr. 1-711/1);

— een wetsvoorstel tot wijziging van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond, van de heer Alain Destexhe (Stuk Senaat, nr. 1-892/1).

De commissie heeft besloten het eerste van de drie bovenvermelde wetsvoorstellen als grondslag voor de bespreking te gebruiken.

II. INLEIDENDE UITEENZETTINGEN

A. Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 1 van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond (van mevrouw Joëlle Milquet) (nr. 1-623/1).

Komt een kind dood ter wereld of sterft het nog vóór de ambtenaar van de burgerlijke stand of de daartoe gemachtigde arts zich van zijn geboorte heeft vergewist, dan hoeft er geen overlijdensakte te worden opgesteld. Er wordt aangifte gedaan bij de ambtenaar van de burgerlijke stand.

Die aangifte vermeldt :

— de namen, de voornamen, het beroep en de woonplaats van de ouders van het kind;

- le sexe de l'enfant;
- l'année, le jour et l'heure auxquels l'enfant est sorti du sein de sa mère.

La possibilité d'attribuer un prénom à cet enfant n'est pas prévue à l'heure actuelle. La proposition tend à combler cette lacune et donne la possibilité, si les parents le souhaitent, de demander que l'officier de l'état civil mentionne le nom et le ou les prénoms de l'enfant.

Ceci pourrait apporter une meilleure solution aux aspects humains, psychologiques et émotionnels de cette problématique.

B. Proposition de loi modifiant le décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie (de M. Bert Anciaux et consorts) (n° 1-711/1).

C. Proposition de loi modifiant le décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie (de M. Alain Destexhe) (n° 1-892/1).

Il est renvoyé aux développements précédant ces deux propositions de loi, qui poursuivent un but identique à celui de la proposition de loi n° 1-623.

III. DISCUSSION

Le gouvernement dépose un amendement à la proposition n° 1-623. Cet amendement est libellé comme suit (doc. Sénat n° 1-623/2, amendement n° 1):

Remplacer l'intitulé et l'ensemble du dispositif par ce qui suit:

« Proposition de loi introduisant un article 80bis dans le Code civil

Article premier

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Un article 80bis, rédigé comme suit, est inséré dans le Code civil:

« Art. 80bis. — Lorsqu'un enfant est décédé au moment de la constatation de sa naissance par l'officier de l'état civil ou par le médecin ou l'accoucheuse diplômée agréés par lui, l'officier de l'état civil dresse un acte de déclaration d'enfant sans vie.

- het geslacht van het kind;
- het jaar, de dag en het uur waarop het kind uit de moederschoot ter wereld is gekomen.

Thans is het niet mogelijk aan dit kind een voor-naam te geven. Het voorstel strekt ertoe die leemte aan te vullen en maakt het mogelijk dat de ambtenaar van de burgerlijke stand de naam en de voor-naam of voornamen van het kind vermeldt, indien de ouders dat wensen.

Door dit voorstel worden de menselijke, psychische en emotionele kanten van het probleem efficiënt aangepakt.

B. Wetsvoorstel tot wijziging van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd ver-toond (van de heer Bert Anciaux c.s.) (nr. 1-711/1).

C. Wetsvoorstel tot wijziging van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd ver-toond (van de heer Alain Destexhe) (nr. 1-892/1).

Er wordt verwezen naar de toelichting bij die twee wetsvoorstellen, die hetzelfde doel hebben als wetsvoorstel nr. 1-623.

III. BESPREKING

De regering dient een amendement in op het wetsvoorstel nr. 1-623. Dit amendement luidt als volgt (Stuk Senaat, nr. 1-623/2, amendement nr. 1):

Het opschrift en het volledige bepalend gedeelte vervangen als volgt:

« Wetsvoorstel tot invoering van een artikel 80bis in het Burgerlijk Wetboek

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Een artikel 80bis, luidend als volgt, wordt in het Burgerlijk Wetboek ingevoegd:

« Art. 80bis. — Wanneer een kind is overleden op het ogenblik van de vaststelling van de geboorte door de ambtenaar van de burgerlijke stand of de door hem toegelaten geneesheer of gediplomeerde vroedvrouw, maakt de ambtenaar van de burgerlijke stand een akte van aangifte van een levenloos kind op.

L'acte de déclaration d'enfant sans vie énonce :

1° le jour, l'heure et le lieu de l'accouchement ainsi que le sexe de l'enfant;

2° les prénoms de l'enfant, si leur mention est demandée;

3° l'année, le jour, le lieu de la naissance, le nom, les prénoms et le domicile de la mère et du père;

4° le nom, les prénoms et le domicile du déclarant.

Cet acte est inscrit à sa date dans le registre des actes de décès, sans qu'il puisse en être déduit que l'enfant a vécu ou non. »

Art. 3

Le décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie est abrogé. »

Verantwoording

Du point de vue législatif, l'introduction d'un nouvel article dans le Code civil doit être préférée à l'adaptation du décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie. Pour cette raison, il convient de modifier l'intitulé de la proposition.

L'officier de l'état civil dresse en principe un acte de naissance pour chaque nouveau-né.

Cette règle connaît cependant une exception. Conformément au décret du 4 juillet 1806, il y a lieu de dresser un « acte de présentation d'enfant sans vie » pour l'enfant qui n'était pas vivant au moment de sa présentation à l'officier de l'état civil. De cet acte, qui est inscrit à sa date dans le registre des actes de décès (et non dans le registre des actes de naissance), aucune conclusion ne peut être tirée sur la question de savoir si l'enfant a vécu ou non.

Le législateur de 1806 était d'avis que lorsque l'enfant n'était pas en vie au moment de la constatation de sa naissance par l'officier de l'état civil, il n'était pas démontré qu'il fût né vivant. L'officier de l'état civil devait se borner à mentionner lors de la consignation de ses constatations qu'un enfant sans vie lui avait été présenté.

Depuis la loi du 30 mars 1984 modifiant les articles 55, 56 et 57 du Code civil et 361 du Code pénal

De akte van aangifte van een levenloos kind vermeldt :

1° de dag, het uur, de plaats van de bevalling, alsmede het geslacht van het kind;

2° de voornamen van het kind, indien om de vermelding ervan wordt verzocht;

3° het jaar, de dag, de plaats van de geboorte, de naam, de voornamen en de woonplaats van de moeder en de vader;

4° de naam, de voornamen en de woonplaats van de aangever.

Deze akte wordt, op haar dagtekening, ingeschreven in het register van de akten van overlijden, zonder dat hieruit kan worden afgeleid of het kind al of niet heeft geleefd. »

Art. 3

Het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond wordt opgeheven. »

Justification

Vanuit legistiek oogpunt dient de voorkeur te worden gegeven aan de invoering van een nieuwe bepaling in het Burgerlijk Wetboek, in plaats van een aanpassing van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond. Om deze reden dient het opschrift van het voorstel te worden gewijzigd.

De ambtenaar van de burgerlijke stand stelt in principe voor elk pasgeboren kind een akte van geboorte op.

Op deze regel bestaat er echter een uitzondering. Overeenkomstig het decreet van 4 juli 1806 moet voor een kind dat niet in leven was op het ogenblik dat het aan de ambtenaar van de burgerlijke stand werd vertoond een « akte van levenloos vertoond kind » worden opgemaakt. Uit deze akte die in het register van de akten van overlijden wordt ingeschreven (en niet in de registers van de akten van geboorte), mag geen besluit worden getrokken nopens de vraag of het kind al dan niet heeft geleefd.

De wetgever in 1806 was van oordeel dat wanneer het kind niet leefde op het ogenblik dat de geboorte door de ambtenaar van de burgerlijke stand werd vastgesteld, het niet was aangetoond dat het levend was geboren. De ambtenaar van de burgerlijke stand diende zich bij het optekenen van zijn bevindingen dan ook te beperken tot de vaststelling dat hem een levenloos kind werd vertoond.

Sinds de wet van 30 maart 1984 tot wijziging van de artikelen 55, 56 en 57 van het Burgerlijk Wetboek en

(*Moniteur belge du 22 décembre 1984*) en matière de déclaration de naissance, la présentation de l'enfant à l'officier de l'état civil lors de la déclaration de la naissance n'est plus prévue par l'article 55 du Code civil. Il découle du nouveau système que le moment déterminant pour savoir s'il convient de dresser un acte de naissance ou un acte de présentation d'enfant sans vie est celui où le médecin ou l'accoucheuse agréés, ou l'officier de l'état civil lui-même s'assure de la naissance de l'enfant.

Dans l'état actuel de la législation, il n'est cependant pas possible de donner des prénoms aux enfants mort-nés. Cela donne parfois lieu à de vives réactions émotionnelles de la part des parents, et provoque dans certains cas des problèmes psychologiques.

Cet amendement tend à introduire dans le Chapitre IV du Livre Ier, Titre II du Code civil un nouvel article 80bis, prévoyant l'établissement d'un acte de déclaration d'enfant sans vie par l'officier de l'état civil lorsqu'un enfant est décédé au moment de la constatation de la naissance par l'officier de l'état civil ou par le médecin ou l'accoucheuse diplômée agréés par lui.

À côté de la mention des jour, heure et lieu de l'accouchement et du sexe de l'enfant, des année, jour et lieu de la naissance, des nom, prénoms et domicile de la mère et du père, et des nom, prénoms et domicile du déclarant, cet acte prévoit la possibilité de mentionner le(s) prénom(s) éventuellement choisi(s) pour l'enfant.

On opte pour une possibilité de mentionner le(s) prénom(s) de l'enfant afin de laisser aux parents le choix de donner ou non un prénom à leur enfant mort-né. En effet, il n'est pas impensable que, de la même manière que certaines personnes ressentent difficilement à l'heure actuelle le fait de ne pouvoir donner un prénom à leur enfant, le processus d'acceptation d'un certain nombre de personnes soit rendu plus difficile par l'obligation d'attribuer un prénom à l'enfant.

La Commission Permanente de l'État Civil, qui est notamment composée de représentants des ministères de la Justice et des Affaires étrangères, des parquets généraux et des communes, a été d'avis de ne pas prévoir la mention du nom. En droit belge, en effet, l'attribution du nom est une conséquence de la filiation, et la filiation, s'agissant d'un enfant né sans vie, n'est pas toujours juridiquement établie. De plus, en pratique, ce n'est pas tant l'absence de nom dans l'acte que le fait de ne pouvoir donner un prénom qui semble poser problème.

361 van het Strafwetboek (*Belgisch Staatsblad van 22 december 1984*) inzake de aangifte van geboorte, is de vertoning van het kind aan de ambtenaar van de burgerlijke stand bij de aangifte van de geboorte, niet meer voorzien door artikel 55 van het Burgerlijk Wetboek. Uit het nieuw ingevoerde systeem volgt dat voor de vraag of een akte van geboorte dan wel een akte van vertoning van een levenloos kind dient te worden opgesteld, het tijdstip bepalend is waarop de aangestelde geneesheer of vroedvrouw of de ambtenaar van de burgerlijke stand zichzelf van de geboorte van het kind vergewist.

Volgens de huidige stand van de wetgeving kunnen aan de doodgeboren kinderen echter geen voornamen worden toegekend. Dit geeft soms aanleiding tot heftige emotionele reacties bij de ouders, en veroorzaakt in bepaalde gevallen psychologische problemen.

Dit amendement beoogt de invoering van een nieuw artikel 80bis in Hoofdstuk IV van Boek I, Titel II, van het Burgerlijk Wetboek, en voorziet in de opmaak van een akte van aangifte van een levenloos kind door de ambtenaar van de burgerlijke stand wanneer een kind is overleden bij de vaststelling van de geboorte door de ambtenaar van de burgerlijke stand of de door hem toegelaten geneesheer of gediplomeerde vroedvrouw.

Deze akte zal naast de vermelding van de dag, het uur, de plaats van de bevalling en het geslacht van het kind, het jaar, de dag, de plaats van de geboorte, de naam, de voornamen en de woonplaats van de moeder en de vader, en de naam, de voornamen en de woonplaats van de aangever voorzien in de mogelijkheid om de eventueel gekozen voorna(a)m(en) van het kind te vermelden.

Er wordt geopteerd voor een mogelijkheid tot vermelding van de voorna(a)m(en), om aldus aan de ouders de keuze te laten omtrent het feit of ze hun doodgeboren kind al dan niet een voornaam willen geven. Het is immers niet ondenkbaar dat, zoals sommige mensen het nu emotioneel moeilijk hebben met het feit dat ze hun kind geen voornaam kunnen geven, het verwerkingsproces van een aantal mensen door het verplicht toekennen van een voornaam aan het kind zal worden bemoeilijkt.

De Vaste Commissie van de Burgerlijke Stand, die onder andere is samengesteld uit vertegenwoordigers van de ministeries van Justitie en Buitenlandse Zaken, van de parketten-generaal en van de gemeenten, adviseerde om niet te voorzien in de vermelding van de naam. De toekenning van de naam is naar Belgisch recht immers een gevolg van de afstamming, en bij een levenloos geboren kind is de afstamming niet altijd juridisch ingevuld. Daarenboven zou het eigenlijke probleem in de praktijk het niet kunnen toekennen van een voornaam zijn, en niet het ontbreken van de naam in de akte.

Il convient de rappeler que l'acte de déclaration d'enfant sans vie peut seulement être dressé si la naissance intervient plus de six mois après la conception.

L'acte de déclaration d'enfant sans vie ne concerne pas les enfants décédés pour lesquels la déclaration de naissance n'a pas été faite dans le délai légal.

De cet acte, qui est inscrit à sa date dans le registre des actes de décès, il ne peut être déduit que l'enfant a vécu ou non.

Enfin, il est prévu d'abroger le décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie. L'introduction du nouvel article 80bis dans le Code civil rend d'ailleurs le décret existant inutile.

Le ministre fait observer que c'est une promesse ministérielle assez ancienne que de résoudre le problème du nom à donner aux enfants mort-nés. Il ne voit aucun inconvénient à l'attribution d'un prénom à ces enfants.

D'un point de vue légistique, il convient toutefois de donner la préférence à l'insertion d'une disposition nouvelle dans le Code civil plutôt qu'à l'adaptation du décret du 4 juillet 1806. Telle est la raison du dépôt de l'amendement.

On y opte pour la solution qui consiste à laisser les parents choisir s'ils donneront ou non un prénom à leur enfant mort-né.

La question de savoir si un nom peut également être attribué suscite néanmoins des discussions. En effet, en droit belge, l'attribution d'un patronyme découle de la filiation, laquelle n'a pas toujours été constatée juridiquement chez les enfants mort-nés. De même, donner aussi un patronyme à des enfants mort-nés constitue en fait une sorte de discrimination par rapport aux actions relatives à la filiation, qui ne sont pas recevables si l'enfant n'est pas né viable.

Le ministre croit toutefois pouvoir déduire des développements des propositions de loi que le problème de l'attribution du patronyme n'était pas au centre des débats. La préoccupation principale de leurs auteurs était de pouvoir donner un prénom à un enfant sans vie, en témoignage d'affection.

Un commissaire souligne qu'il faut en tout cas laisser le choix aux parents. Il est très pénible d'accomplir des formalités relatives à un enfant mort-né. L'attribution ou non d'un prénom est très subjective, et doit donc demeurer facultative.

Un autre membre demande quelle est la portée exacte de la dernière phrase de l'article 80bis proposé

Er dient te worden aan herinnerd dat de akte van aangifte van een levenloos kind slechts wordt opgemaakt indien de geboorte heeft plaatsgevonden meer dan zes maanden na de verwekking.

De akte van aangifte van een levenloos kind betreft niet die kinderen die zijn overleden en voor wie geen aangifte van geboorte werd gedaan binnen de door de wet voorziene termijnen.

Uit de akte, die op haar dagtekening wordt ingeschreven in het register van de akten van overlijden, mag men niet kunnen afleiden of het kind al dan niet heeft geleefd.

Tot slot wordt voorzien in de opheffing van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond. Het bestaande decreet wordt immers overbodig door de invoering van het nieuwe artikel 80bis in het Burgerlijk Wetboek.

De minister merkt op dat het een vrij oude belofte is van de minister om de problematiek van de naamgeving van doodgeboren kinderen te verhelpen. De minister heeft geen enkel bezwaar tegen het toekennen van een voornaam aan die kinderen.

Vanuit legistiek oogpunt dient de voorkeur echter te worden gegeven aan de invoering van een nieuwe bepaling in het Burgerlijk Wetboek, in plaats van een aanpassing van het decreet van 4 juli 1806. Vandaar het amendement.

Er wordt voor geopteerd de ouders de keuze te laten of ze hun doodgeboren kind al dan niet een voornaam willen geven.

Er bestaat wel enige discussie over het feit of er ook een naam kan worden toegekend. De toekenning van een naam is naar Belgisch recht immers het gevolg van de afstamming, die bij doodgeboren kinderen niet altijd juridisch is vastgesteld. Tevens is het eigenlijk een soort discriminatie tegenover de rechtsvorderingen met betrekking tot de afstamming die niet ontvankelijk zijn wanneer het kind niet levensvatbaar geboren is, om ook aan levenloos geboren kinderen een familienaam te geven.

De minister meent echter uit de toelichting van de wetsvoorstellen te kunnen opmaken dat de problematiek van de toekenning van de familienaam niet centraal was. De grootste zorg van de betrokken indieners was aan een levenloos kind een voornaam te kunnen geven, als teken van affectie.

Een lid onderstreept dat men de ouders in ieder geval de keuze moet laten. Het vervullen van formaliteiten bij een doodgeboren kind is ze er pijnlijk. Het al dan niet geven van een voornaam is zeer subjectief en moet dus facultatief blijven.

Een ander lid vraagt wat het laatste zinsdeel in artikel 80bis van het regeringsamendement precies bete-

par l'amendement du gouvernement, «sans qu'il puisse en être déduit que l'enfant a vécu ou non».

Un sénateur se rallie à cette question. La formule en question lui paraît assez cynique. Si le but est d'éviter que les nouvelles dispositions proposées n'entraînent des effets sur le plan successoral, il serait préférable de le dire explicitement.

Le ministre déclare que ce membre de phrase date de la période où l'enfant mort-né devait effectivement être montré à l'officier de l'état civil. Il va de soi que celui-ci ne pouvait que constater que l'enfant ne vivait plus, sans que l'on pût en déduire que l'enfant avait vécu ou non.

Depuis l'entrée en vigueur de la loi du 30 mars 1984 modifiant les articles 55, 56 et 57 du Code civil et 361 du Code pénal en ce qui concerne la déclaration de naissance, la présentation de l'enfant à l'officier de l'état civil lors de la déclaration de naissance n'est plus prévue.

À la suite de l'instauration du nouveau système, le moment où soit le médecin ou l'accoucheuse agréés, soit le fonctionnaire de l'état civil s'assure lui-même de la naissance de l'enfant est déterminant pour établir s'il y a lieu de dresser un acte de naissance ou un acte de présentation d'un enfant sans vie.

Le membre de phrase est maintenu pour que ne se pose pas la question de savoir si l'enfant a encore vécu ou non après la naissance, si cela n'a pas été constaté.

En effet, s'il devait être démontré que l'enfant a vécu quelque temps, il s'ensuivrait des conséquences socio-juridiques (enfant fiscalement à charge, ...).

Un précédent intervenant fait observer que certains droits sont acquis, que l'enfant naisse vivant ou non. Il propose dès lors une formule selon laquelle «l'inscription ne fait pas naître de droits supplémentaires».

En réponse aux diverses observations formulées à propos des mots «sans qu'il puisse en être déduit que l'enfant a vécu ou non», le gouvernement dépose à son amendement principal un sous-amendement ainsi libellé (doc. Sénat, n° 1-623/3, amendement n° 4):

«Au troisième alinéa de l'article 80bis proposé, supprimer les mots « , sans qu'il puisse en être déduit que l'enfant a vécu ou non. »

Justification

Cette suppression ne modifie en rien le système actuel. L'on ne saurait en effet pas en déduire que l'inscription fait naître certains droits.

«zonder dat hieruit kan worden afgeleid of het kind al of niet heeft geleefd».

Een senator sluit zich bij die vraag aan. Volgens hem heeft deze formulering iets cynisch. Wil men voorkomen dat de nieuwe voorgestelde bepalingen gevolgen hebben voor de erfopvolging, dan is het raadzaam dat uitdrukkelijk te bepalen.

De minister verklaart dat deze zinsnede dateert uit de periode waarbij het levenloos kind daadwerkelijk moest worden getoond aan de ambtenaar van de burgerlijke stand. Uiteraard kon deze enkel vaststellen dat het kind niet meer leefde, zonder dat hieruit kon worden afgeleid of het kind al of niet had geleefd.

Sinds de wet van 30 maart 1984 tot wijziging van de artikelen 55, 56 en 57 van het Burgerlijk Wetboek en 361 van het Strafwetboek inzake de aangifte van geboorte, moet het kind niet meer worden getoond aan de ambtenaar van de burgerlijke stand bij de aangifte van de geboorte.

Uit het nieuw ingevoerde systeem volgt dat voor de vraag of een akte van geboorte dan wel een akte van vertoning van een levenloos kind dient te worden opgesteld, het tijdstip bepalend is waarop de aangestelde arts of de vroedvrouw of de ambtenaar van de burgerlijke stand zichzelf van de geboorte van het kind vergewist.

De zinsnede wordt behouden om de vraag of het kind al dan niet nog heeft geleefd na de geboorte te vermijden, indien hierover geen enkele vaststelling bestaat.

Zou men kunnen bewijzen dat het kind een tijdlang heeft geleefd dan zou dat sociale en juridische gevolgen tot stand brengen (kind fiscaal ten laste, ...).

Een vorige spreker merkt op dat een aantal rechten verkregen zijn ongeacht of het kind levend wordt geboren of niet. Hij vraagt bijgevolg om een formulering volgens welke de inschrijving geen bijkomende rechten doet ontstaan.

Als reactie op de uiteenlopende opmerkingen over de woorden «zonder dat hieruit kan worden afgeleid of het kind al of niet heeft geleefd», dient de regering op zijn hoofdamendement een subamendement in, luidend (Stuk Senaat, nr. 1-623/3, amendement nr. 4):

«In het derde lid van het voorgestelde artikel 80bis de woorden « , zonder dat hieruit kan worden afgeleid of het kind al of niet heeft geleefd. » doen vervallen. »

Verantwoording

Deze schrapping heeft niet tot gevolg dat aan het bestaande systeem iets wordt gewijzigd. Hieruit mag inderdaad niet worden afgeleid dat hieruit bepaalde rechten ontstaan.

Un membre renvoie au premier alinéa de l'article 80bis proposé par l'amendement n° 1 du gouvernement. Quelle est la portée exacte des mots « agrées par lui » ? Quelle est la signification, en l'occurrence, du mot « agréation » ? Les médecins ou accoucheuses diplômées doivent-ils faire une démarche spécifique pour obtenir cette agréation par l'officier de l'état civil ? *Quid* en cas d'accouchement « accidentel » ?

Le ministre explique qu'aucune procédure n'est prévue pour cette agréation. L'officier de l'état civil décide s'il agrée ou non l'attestation.

Un commissaire objecte qu'un accouchement par une accoucheuse ou un médecin non diplômés pourrait être considéré comme un acte d'exercice illégal de la médecine.

Un autre commissaire renvoie à l'article 56 du Code civil, qui ne fait pas état d'une autorisation éventuelle. Pourquoi ne pas reprendre la terminologie qui y est utilisée ? La concordance entre ces deux textes semble souhaitable.

L'intervenant soulève également un problème de fond.

Premièrement, on peut se demander s'il est nécessaire de prévoir la possibilité de donner plusieurs prénoms.

Ensuite, il paraît clair que le 1°, le 3° et le 4° de l'article 80bis proposé doivent être considérés comme des mentions obligatoires, alors que le 2° est une mention facultative, accessoire. Cette mention devrait donc figurer in fine de l'énumération et la numérotation de droit être adaptée en conséquence.

Enfin, on peut s'interroger sur les conséquences de la rédaction d'un véritable acte de décès avec identification. Cela implique-t-il dès lors la continuation des droits dont l'enfant aurait éventuellement joui en cas de non-naissance jusqu'au moment de l'acte de décès ? Cela crée-t-il ou non une présomption d'existence ?

Un commissaire évoque les modifications dans la rédaction de l'acte de décès qui avaient déjà été proposées précédemment en commission de l'Intérieur et des Affaires administratives lors de la discussion du projet de loi sur les sépultures. C'est que les dispositions y afférentes du Code civil sont tout à fait dépassées.

L'intervenant marque son accord sur une modernisation éventuelle, mais souligne que tous les cas doivent être pris en considération. Il se pose un problème de sécurité juridique. Aux termes de la loi, l'officier de l'état civil constate le décès. Dans notre pays, toutefois, celui-ci n'est pas constaté par l'officier de l'état civil. Il s'agit là effectivement d'un grand problème, qui ne se pose toutefois pas que pour

Een lid verwijst naar het eerste lid van artikel 80bis, zoals voorgesteld in amendement nr. 1 van de regering. Wat is de precieze betekenis van de woorden « door hem toegelaten » ? Wat betekent de term « toelating » in deze context ? Moeten artsen of gediplomeerde vroedvrouwen specifieke stappen doen om van de ambtenaar van de burgerlijke stand die toelating te verkrijgen ? *Quid* bij een « accidentele » bevalling ?

De minister wijst erop dat er voor die toelating geen enkele procedure geldt. De ambtenaar van de burgerlijke stand beslist of hij het attest aanvaardt.

Een lid werpt op dat een bevalling door een niet-gediplomeerde vroedvrouw of een arts als een daad van onwettige uitoefening van de geneeskunde zou kunnen worden beschouwd.

Een ander lid verwijst naar artikel 56 van het Burgerlijk Wetboek, waar geen gewag wordt gemaakt van een eventuele toelating. Waarom de daar gebruikte terminologie niet overnemen ? Concordantie tussen deze twee teksten lijkt wenselijk.

Spreker werpt ook een inhoudelijk probleem op.

Ten eerste rijst de vraag of het noodzakelijk is dat in de mogelijkheid wordt voorzien om verschillende voornamen te geven.

Verder lijkt het duidelijk dat het 1°, het 3° en het 4° van het voorgestelde artikel 80bis als verplichte vermeldingen dienen te worden beschouwd, terwijl het 2° een facultatieve, bijkomende vermelding is. Die vermelding zou dus aan het eind van de opsomming moeten staan en de nummering zou dienovereenkomstig moeten worden aangepast.

Tenslotte rijst de vraag naar de gevolgen van het opstellen van een daadwerkelijke overlijdensakte met identificatie. Houdt dit dan ook de voortzetting in van de rechten die het kind eventueel zou hebben gehad bij niet-geboorte tot op het ogenblik van de akte van overlijden ? Schept dit al dan niet een vermoeden van bestaan ?

Een lid verwijst naar de wijzigingen in het opstellen van de overlijdensakte, reeds vroeger voorgesteld in de commissie voor de Binnenlandse en de Administratieve Aangelegenheden tijdens de bespreking van het wetsontwerp op de lijkbezorging. De wijze waarop dit vandaag de dag is geregeld in het Burgerlijk Wetboek, is inderdaad geheel achterhaald.

Spreker gaat akkoord met een eventuele modernisering maar wijst erop dat alle gevallen onder ogen moeten worden genomen. Er rijst een probleem van rechtszekerheid. Volgens de wet stelt de ambtenaar van de burgerlijke stand het overlijden vast. In ons land wordt dit echter niet vastgesteld door de ambtenaar van de burgerlijke stand. Dit is inderdaad een groot probleem, maar het rijst niet alleen voor kinde-

les enfants. Les adultes devraient, eux aussi, avoir la garantie que le décès est constaté objectivement.

Un membre souligne qu'il importe de ne pas perdre de vue l'objectif de la proposition, qui vise avant tout à apporter une réponse humaine à une situation pénible. Certains parents souhaitent donner un nom et un prénom à leur enfant. Il lui semble que l'intention du législateur était de ne pas confronter la famille à un acte de décès.

En ce qui concerne le prénom, l'intervenante opte pour la possibilité de donner plusieurs prénoms.

En ce qui concerne le nom, elle renvoie au décret de 1806, qui prévoit déjà la mention des nom et prénoms des parents. De plus, l'article 57 du Code civil, qui concerne l'acte de naissance, prévoit que les nom et prénoms de l'enfant sont mentionnés.

Le ministre répète que rien ne s'oppose à ce que l'on donne un ou plusieurs prénoms à l'enfant.

En ce qui concerne la remarque de technique législative, il peut se rallier à la proposition visant à déplacer le 2° au 4°.

L'intervenant tient à signaler une nouvelle fois que l'on rédige ici non pas un acte de décès, mais un acte spécifique, par lequel l'officier de l'état civil confirme qu'un enfant sans vie lui a été déclaré. L'enfant ne devient pas en tant que tel un sujet de droit. Il ne lui est accordé aucun droit, que ce soit en droit civil ou dans le domaine des droits successoraux et des droits dérivés, comme la sécurité sociale, le droit fiscal, etc.

L'un des intervenants précédents souligne qu'il est donc préférable de s'en tenir à une modification du décret. On connaît parfaitement la portée de celui-ci. L'insertion dans le Code civil d'un article 80bis suscite une discussion théorique infinie. D'ailleurs, les développements des trois propositions ne sont pas parallèles. Certains développements supposent du reste une discussion philosophique sur une vie préalable. On constate ici le décès d'un enfant qui aurait éventuellement pu vivre. En donnant un nom, on peut aboutir à une situation tout à fait différente. Il convient d'éviter cette discussion.

Un autre membre abonde dans le même sens. Conformément à la règle de droit romain *infans conceptus iam pro nato habetur*, la viabilité à la naissance est la condition essentielle de l'existence d'un sujet de droit.

Le préopinant signale que la viabilité est confirmée implicitement par l'attribution d'un nom, fût-ce pour un moment. Cela entraîne des conséquences importantes.

ren. Ook oudere mensen zouden de waarborg moeten hebben dat er een objectieve vaststelling is van het overlijden.

Volgens een lid mag men niet vergeten welk oogmerk het wetsvoorstel nastreeft: het wil in de eerste plaats een pijnlijke toestand op een menselijke manier oplossen. Sommige ouders willen een naam en een voornaam aan hun kind geven. Volgens haar wilde de wetgever het gezin een akte van overlijden besparen.

Wat de voornaam betreft verkiest spreekster de mogelijkheid om verschillende voornamen te geven.

Wat de naam betreft, verwijst zij naar het decreet van 1806, volgens hetwelk de naam en de voornamen van de ouders, thans reeds moeten worden vermeld. Daar komt nog bij dat artikel 57 van het Burgerlijk Wetboek, over de akte van geboorte, bepaalt dat de naam en de voornamen van het kind worden vermeld.

De minister herhaalt dat er geen enkel bezwaar bestaat tegen het feit dat aan het kind een voornaam of voornamen wordt gegeven.

Wat de legistieke opmerking betreft, kan hij zich aansluiten bij het voorstel het 2° naar het 4° te verplaatsen.

Spreekster wenst er nogmaals de aandacht op te vestigen dat hier geen akte van overlijden wordt opgesteld, maar wel een specifieke akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand bevestigt dat hem een levenloos kind werd aangegeven. Het kind als dusdanig wordt geen rechtssubject. Er worden hem geen rechten toegekend, noch op het vlak van burgerlijk recht, noch op het vlak van het erfrecht en de afgeleide rechten, zoals sociale zekerheid, fiscaal recht, enz.

Een vorige spreker onderstreept dat het dan ook beter is zich te beperken tot een wijziging van het decreet. Men kent perfect de draagwijdte van dit decreet. De invoering van een artikel 80bis in het Burgerlijk Wetboek ontketent een eindeloze theoretische discussie. De toelichting verstrekt bij de drie voorstellen is trouwens niet gelijklopend. Bepaalde toelichtingen veronderstellen trouwens een filosofische discussie over een voorafgaand leven. Men stelt hier de dood vast van een kind dat mogelijk zou kunnen hebben geleefd. Door een naam te geven kan men in een volledig verschillende situatie terechtkomen. Deze discussie moet worden vermeden.

Een ander lid sluit zich hierbij aan. Overeenkomstig de Romeinse rechtsregel *infans conceptus iam pro nato habetur* is de levensvatbaarheid bij de geboorte de essentiële voorwaarde voor het bestaan van een rechtssubject.

De vorige spreker wijst erop dat de levensvatbaarheid impliciet door de naamgeving wordt bevestigd, zij het voor een moment. Dit houdt belangrijke gevolgen in.

Un commissaire met l'accent sur un problème supplémentaire, à savoir la distinction discrétionnaire entre le fœtus de 6 mois et celui de moins de 6 mois. Un fœtus de 6 mois et 1 jour est considéré comme un enfant sans vie, alors que la naissance d'un fœtus de 6 mois moins 1 jour est qualifiée d'avortement spontané.

En réponse à la question d'un membre, qui demande quel est exactement le champ d'application des nouvelles dispositions proposées, il est renvoyé à la justification de l'amendement n° 1 du gouvernement, qui rappelle que l'acte de déclaration d'enfant sans vie ne peut être dressé que si la naissance intervient plus de six mois après la conception.

IV. DEMANDE D'AVIS AU PROFESSEUR SENAEEVE

Après ce premier échange de vues, la commission décide de demander l'avis du professeur Senaeeve sur les éventuelles conséquences de la modification proposée de la loi.

Cet avis est annexé au présent rapport.

V. SUITE DE LA DISCUSSION

Un membre demande si l'attribution d'un prénom à l'enfants mort-né suppose que les parents soient d'accord entre eux à ce sujet. Quid si les parents ne s'accordent pas, que ce soit sur le principe de l'attribution d'un prénom, ou sur le choix de celui-ci ?

Le problème se posera également pour les couples non mariés.

Un membre souligne que la réaction d'une femme peut être différente de celle d'un homme en cette matière. C'est pourquoi l'intervenante est favorable à un système où un désaccord éventuel entre les parents pourrait être tranché rapidement par une instance judiciaire.

Un autre membre estime que le problème ne se pose pas de façon fondamentalement différente selon que l'enfant est mort-né ou non.

Ce type de désaccord se présente déjà à l'heure actuelle et est résolu par les officiers de l'état civil dans leur pratique quotidienne.

Le ministre déclare qu'en ce qui concerne l'acte de naissance, on n'a pas prévu de procédure spécifique en cas de désaccord entre les parents.

Donner un prénom à l'enfant est une prérogative de l'autorité parentale.

Si l'un des parents n'est pas d'accord avec le prénom donné par l'autre, il peut introduire une action devant le juge.

Een lid wijst op een bijkomend probleem, namelijk op het discretionair onderscheid tussen een vrucht van zes maanden of minder. Een vrucht van zes maanden en één dag wordt beschouwd als een levenloos kind, terwijl een vrucht van zes maanden min één dag als een spontane abortus wordt bestempeld.

Op de vraag van een lid wat nu precies het toepassingsgebied van de nieuwe voorgestelde bepalingen is, verwijst spreker naar de verantwoording van amendement nr. 1 van de regering, die eraan herinnert dat een akte van aangifte van een levenloos kind slechts kan worden opgemaakt indien de geboorte heeft plaatsgevonden meer dan zes maanden na de verwekking.

IV. VERZOEK OM ADVIES VAN PROFESSOR SENAEEVE

Na deze eerste gedachtewisseling besluit de commissie een advies te vragen aan professor Senaeeve over de risico's die ontstaan door eventuele gevolgen aan de voorgestelde wetswijziging te verbinden.

Het advies is bij dit verslag gevoegd.

V. VERVOLG VAN DE BESPREKING

Een lid vraagt of het geven van een voornaam aan een doodgeboren kind betekent dat de ouders het onderling hierover eens zijn. Wat indien de ouders het niet eens zijn over het principe van het geven van een voornaam of over de keuze van die naam.

Het probleem rijst ook voor niet gehuwde paren.

Een lid wijst erop dat een vrouw in dit soort zaken totaal anders kan reageren dan een man. Daarom is spreekster voorstander van een systeem waarin bij eventuele onenigheid tussen de ouders snel een beslissing kan worden genomen door een rechterlijke instantie.

Een ander lid is van mening dat het probleem in feite hetzelfde blijft voor doodgeboren kinderen en andere kinderen.

Dit soort onenigheid bestaat nu ook al en wordt opgelost door de ambtenaren van de burgerlijke stand in hun dagelijkse praktijk.

De minister verklaart dat voor de geboorteakte niet is voorzien in een specifieke procedure wanneer de ouders het niet met elkaar eens zijn.

Een kind een voornaam geven is een voorrecht van de ouders.

Indien een van de ouders het niet eens is met de voornaam die door de andere is gegeven, kan hij zich tot de rechter wenden.

Au contraire, pour un enfant mort-né, il ne peut être question d'autorité parentale. C'est, en pratique, le déclarant qui opérera le choix.

Cependant, il n'est pas exclu qu'en cas de désaccord, l'autre parent tente un recours en justice. Dans ce cas, il faut reconnaître que le juge aura sans doute quelque difficulté à trouver une base légale pour ordonner une modification éventuelle du prénom.

Par ailleurs, il ne paraît pas utile de prévoir une procédure spécifique pour un cas qui n'a pas encore posé de problème à l'heure actuelle.

Un membre souligne que l'acte de l'état civil est établi sur la base d'une déclaration. D'après l'article 56 du Code civil, la naissance de l'enfant est déclarée par le père et/ou la mère, ou, à défaut, par la direction de l'établissement où l'enfant est né.

Dans ce dernier cas, il est clair qu'aucun choix ne peut être opéré quant au(x) prénom(s) de l'enfant.

Mais, sans vouloir évoquer l'hypothèse extrême de la mère porteuse, un problème se pose pour les couples non mariés, lorsque la déclaration est faite par le père. Dans ce cas, en effet, la déclaration de l'enfant entraîne en principe sa reconnaissance; or, on ne peut reconnaître un enfant mort-né.

Le ministre rappelle que la nouvelle disposition proposée par l'amendement n° 1 du gouvernement s'insérerait dans le Chapitre IV du livre Ier, titre II, du Code civil, relatif aux actes de décès. En l'occurrence, il ne s'agirait pas d'un acte de décès, mais on procéderait de façon similaire.

Le précédent intervenant réplique que le problème ne se pose pas au niveau de celui qui dresse l'acte, mais réside dans la discrimination entre pères mariés et non mariés, qui pourrait donner lieu à un recours devant la Cour d'arbitrage.

Un autre membre demande si le 3° de l'article proposé par l'amendement du gouvernement ne risque pas de susciter des difficultés.

Le ministre déclare que, par son amendement, le gouvernement n'entend apporter aucun changement de fond au système du décret de 1806, qui a toujours bien fonctionné jusqu'à présent, étant entendu qu'aucune conséquence juridique ne s'attache à l'attribution du prénom par le père ou la mère. Cette attribution est d'ordre symbolique.

Il serait dangereux de prévoir des procédures spéciales pour ce que l'on appelle le père « biologique », au risque de remplacer une possible discrimination par une autre.

Bij een doodgeboren kind is er geen sprake van het voorrecht van de ouders. In de praktijk is het degene die de aangifte doet, die de keuze maakt.

Het is evenwel niet uitgesloten dat bij onenigheid de andere ouder naar de rechter stapt. Wel is het zo dat de rechter het in dat geval ongetwijfeld moeilijk zal hebben om een wettelijke grondslag te vinden om een eventuele wijziging van de voornaam te bevelen.

Het lijkt daarenboven overbodig te voorzien in een specifieke procedure voor een geval dat tot nog toe geen aanleiding heeft gegeven tot problemen.

Een lid onderstreept dat de akte van de burgerlijke stand wordt opgesteld op grond van een aangifte. Volgens artikel 56 van het Burgerlijk Wetboek wordt de geboorte van het kind aangegeven door de vader of door de moeder of door beide ouders of, wanneer deze er zich van onthouden de aangifte te doen, door de persoon die de leiding heeft van de inrichting waar het kind geboren is.

In dit laatste geval is er uiteraard geen keuzemogelijkheid met betrekking tot de voornaam of voornamen van het kind.

Ook al wordt de extreme hypothese van de draagmoeder buiten beschouwing gelaten, rijst er toch een probleem voor niet-gehuwde paren wanneer de aangifte wordt gedaan door de vader. In dat geval leidt de aangifte van het kind in beginsel tot de erkenning ervan. Men kan evenwel geen doodgeboren kind erkennen.

De minister herinnert eraan dat de nieuwe bepaling die in amendement nr. 1 van de regering wordt voorgesteld, in hoofdstuk IV van boek I, titel II, van het Burgerlijk Wetboek betreffende de akten van overlijden zou worden ingevoegd. In voorkomend geval zou het niet gaan om een akte van overlijden maar zou men op een soortgelijke wijze tewerkgaan.

De vorige spreker antwoordt dat het probleem niets te maken heeft met de persoon die de akte opstelt, maar wel met de verschillende behandeling van gehuwde en ongehuwde vaders, wat aanleiding zou kunnen geven tot een beroep bij het Arbitragehof.

Een ander lid vraagt of het 3° van het artikel dat in het regeringsamendement wordt voorgesteld, niet tot problemen dreigt te leiden.

De minister verklaart dat de regering, met haar amendement, niet beoogt de regeling opgenomen in het decreet van 1806 ingrijpend te wijzigen. Die regeling schenkt tot op heden voldoening omdat geen juridische gevolgen verbonden zijn aan het geven van een voornaam door de moeder of de vader. Die naamgeving is van symbolische aard.

Het zou gevaarlijk zijn te voorzien in specifieke procedures voor de zogenaamde « biologische » vader. Daardoor dreigt men een eventuele discriminatie te vervangen door een andere.

Le précédent intervenant suggère de laisser hors du débat la distinction entre père présumé et père biologique, qui risque de compliquer encore les choses.

Un membre propose, à titre de solution pragmatique, de permettre au père non marié de faire la déclaration, moyennant le consentement de la mère.

Un autre membre peut se rallier à cette solution, qui prend en compte la souffrance psychologique spécifique de la mère dans ce type de circonstances. Il suggère toutefois de viser, non pas le père non marié, mais, plus généralement, tout déclarant. Celui-ci pourrait être, par exemple, un membre de la famille.

L'intervenant propose de compléter le 2° de l'article 80bis proposé par l'amendement du gouvernement par les mots «et confirmée par une déclaration expresse de la mère».

Un autre membre fait observer qu'en voulant éviter de faire une discrimination entre père marié et non marié, on en introduit une autre, cette fois entre père et mère, puisque l'on envisage que l'accord de la mère soit obligatoire, mais non celui du père.

Une intervenante souligne que l'ajout proposé au 2° suscite une difficulté supplémentaire: si la mère décède à la naissance de l'enfant, celui-ci ne pourrait plus se voir attribuer de prénom puisque, par hypothèse, le consentement de la mère ne pourrait plus être recueilli.

La commission conclut qu'en raison des objections qu'elle suscite, il est préférable de ne pas apporter au 2° la modification proposée.

L'auteur principal de la proposition de loi n° 1-711 constate que l'amendement déposé par le gouvernement à la proposition de loi de Mme Milquet (doc. Sénat, n° 1-623/2, amendement n° 1) opte pour l'insertion d'un article 80bis nouveau dans le Code civil, plutôt que pour la modification du décret du 4 juillet 1806.

L'intervenant reconnaît que cette façon de procéder est préférable, et se rallie à cette solution.

Il rappelle toutefois qu'un amendement a été déposé à l'article 4 de sa proposition de loi par Mme de Bethune, amendement qu'il a contresigné avec d'autres collègues (doc. Sénat, n° 1-711/2, amendement n° 1). Cet amendement est ainsi libellé:

«Remplacer cet article par ce qui suit:

«Disposition transitoire

«Dans les six mois de l'entrée en vigueur de la présente loi, les parents dont un enfant est né sans vie avant ladite entrée en vigueur peuvent demander que

De vorige spreker stelt voor het onderscheid tussen vermoedelijke vader en biologische vader, dat de zaken ingewikkelder dreigt te maken, buiten beschouwing te laten.

Een lid stelt als pragmatische oplossing voor de niet-gehuwde vader toe te staan de aangifte te doen met instemming van de moeder.

Een ander lid kan het eens zijn met deze oplossing die rekening houdt met het specifieke psychologische leed van de moeder in dit soort omstandigheden. Hij stelt evenwel voor dat niet alleen de ongehuwde vader maar ook anderen, bijvoorbeeld een familielid, in staat worden gesteld om de aangifte te doen.

Spreker stelt voor het 2° van het bij regeringsamendement voorgestelde artikel 80bis aan te vullen met de woorden «en de moeder dat verzoek uitdrukkelijk bevestigt in een verklaring».

Een ander lid merkt op dat men door een verschillende behandeling van gehuwde en niet-gehuwde vaders absoluut te willen voorkomen, een andere discriminatie in het leven roept: dit keer worden de vader en de moeder verschillend behandeld aangezien men ervan uitgaat dat de instemming van de moeder verplicht is en niet die van de vader.

Een spreekster onderstreept dat de in het 2° voorgestelde toevoeging een bijkomend probleem doet rijzen: overlijdt de moeder bij de geboorte van het kind, dan zal het kind nooit een voornaam kunnen krijgen aangezien in dat geval de moeder haar instemming niet meer kan betuigen.

De commissie besluit dat het wegens al deze bezwaren verkieslijk is de in het 2° voorgestelde wijziging niet aan te brengen.

De hoofdindienaar van wetsvoorstel nr. 1-711 stelt vast dat in het regeringsamendement op het wetsvoorstel van mevrouw Milquet (Stuk Senaat, nr. 1-623/2, amendement nr. 1) geopteerd wordt voor de invoeging van een nieuw artikel 80bis in het Burgerlijk Wetboek en niet voor de wijziging van het decreet van 4 juli 1806.

Spreker erkent dat deze werkwijze verkieslijk is en sluit zich bij deze oplossing aan.

Hij herinnert er evenwel aan dat mevrouw de Bethune op artikel 4 van zijn wetsvoorstel een amendement heeft ingediend dat hij met andera collega's medeondertekend heeft (Stuk Senaat, nr. 1-711/2, amendement nr. 1). Dit amendement luidt als volgt:

«Dit artikel vervangen als volgt:

«Overgangsbepaling

«Binnen zes maanden na de inwerkingtreding van deze wet kunnen ouders van wie een kind levenloos geboren werd vóór de inwerkingtreding van deze wet

la mention dont il est question à l'article 1^{er}bis soit inscrite en marge de l'acte visé à l'article 2. »

Justification

Il faut permettre aussi aux parents d'un enfant mort-né dans le passé de donner un nom à celui-ci.

En effet, bon nombre de parents souffrent depuis des années de n'avoir pas pu donner officiellement un nom à leur enfant qu'ils ont perdu à la naissance. Pouvoir à présent le faire serait important pour eux.

Pour des raisons de sécurité juridique, il convient toutefois de limiter cette possibilité dans le temps.

Un membre pourrait se rallier à la proposition de loi déposée par M. Anciaux et consorts. Il estime cependant lui aussi que la solution proposée par l'amendement du gouvernement est plus complète, et décrit plus adéquatement la procédure à suivre en ce qui concerne l'état civil. Pour le surplus, l'intention poursuivie est la même.

Il s'agit de porter remède à un problème qui n'est pas neuf, et au sujet duquel l'intervenant lui-même avait préparé, voici longtemps déjà, une proposition de loi qui n'a jamais abouti.

Sur le plan social, familial et émotionnel, ce serait une bonne chose que d'adopter la réforme proposée.

En ce qui concerne l'amendement n° 1 de Mme de Bethune et consorts à la proposition de loi n° 1-711, l'intervenant souligne qu'il faut vérifier s'il s'intègre adéquatement au système tel qu'il résulte de l'amendement du gouvernement.

En outre, a-t-on vérifié si la rétroactivité proposée ne risque pas d'aboutir à une surcharge des services de l'état civil, surtout dans les grandes villes ?

Cette question risque de se poser encore davantage si, comme certains le souhaitent, le délai dans lequel les parents peuvent se manifester était porté à un an.

Quant à l'insertion d'une disposition transitoire, l'auteur principal de la proposition de loi n° 1-711 rappelle que l'article 4 de celle-ci prévoyait que la loi produisait ses effets à compter de deux ans avant sa publication au *Moniteur belge*.

Dans cette optique, seuls les parents ayant eu un enfant mort-né dans les deux ans précédant la publication de la loi au *Moniteur belge* pouvaient bénéficier de la loi nouvelle.

La disposition transitoire proposée à l'amendement n° 1 de Mme de Bethune et consorts est conçue

vragen dat de vermelding bedoeld in artikel 1bis, wordt ingeschreven in de kant van de akte bedoeld in artikel 2. »

Verantwoording

Ook aan de ouders van een in het verleden doodgeboren kind dient de mogelijkheid te worden gegeven een naam te geven aan hun kind.

Heel wat ouders lijden immers al jaren onder het feit dat zij hun kind, dat ze verloren bij de geboorte, niet officieel een naam hebben kunnen geven. Dat zij dit vooralsnog kunnen doen zou voor hen veel betekenen.

De rechtszekerheid vraagt evenwel dat deze mogelijkheid wordt beperkt in de tijd.

Een lid kan het eens zijn met het wetsvoorstel dat door de heer Anciaux c.s. is ingediend. Net als de heer Anciaux meent hij evenwel dat de oplossing die in het regeringsamendement wordt voorgesteld, vollediger is en de te volgen procedure voor de burgerlijke stand beter beschrijft. Het beoogde doel blijft overigens hetzelfde.

Het is zaak een oplossing aan te reiken voor een probleem dat niet nieuw is en waarover spreker zelf reeds lang geleden een wetsvoorstel had voorbereid dat nooit wet is geworden.

Op sociaal, familiaal en emotioneel gebied zou het een goede zaak zijn indien de voorgestelde hervorming werd goedgekeurd.

Wat amendement nr. 1 van mevrouw de Bethune c.s. op wetsvoorstel nr. 1-711 betreft, onderstreept spreker dat moet worden nagegaan of het past in de regeling die voortvloeit uit het regeringsamendement.

Heeft men ook nagegaan of de voorgestelde terugwerking niet zal leiden tot een overbelasting van de diensten van de burgerlijke stand, vooral in de grote steden ?

Die vraag is des te belangrijker indien, zoals sommigen wensen, de termijn binnen welke de ouders hun verzoek kunnen indienen één jaar zal duren.

In verband met de invoeging van een overgangsbepaling herinnert de hoofdindiener van wetsvoorstel nr. 1-711 eraan dat artikel 4 van dat voorstel bepaalt dat de wet in werking treedt met ingang van twee jaar vóór de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*.

Hieruit volgt dat de nieuwe wet enkel van toepassing is op de ouders wier kind doodgeboren is in de periode van twee jaar die voorafgaat aan de bekendmaking van de wet in het *Belgisch Staatsblad*.

De overgangsbepaling die wordt voorgesteld in amendement nr. 1 van mevrouw de Bethune c.s., is

différemment, puisqu'elle permet à tous les parents d'un enfant mort-né de bénéficier des dispositions nouvelles, pour autant qu'ils le demandent dans un délai de six mois à dater de l'entrée en vigueur de la loi.

Pour adapter cet amendement à celui du gouvernement, il suffit d'y remplacer le renvoi aux articles 1^{er}bis et 2 du décret de 1806 par un renvoi à l'article 80bis nouveau du Code civil.

M. Anciaux dépose un sous-amendement en ce sens (doc. Sénat, n° 1-623/3, amendement n° 2). Ce sous-amendement est libellé comme suit :

« Insérer une disposition transitoire, libellée comme suit :

« Disposition transitoire

« Dans les six mois de l'entrée en vigueur de la présente loi, les parents dont un enfant est né sans vie avant ladite entrée en vigueur peuvent demander que la mention dont il est question à l'article 80bis soit inscrite en marge de l'acte visé à l'article 80bis. »

Un membre constate que, vu l'unanimité de la commission sur le but poursuivi par les propositions à l'examen, la question essentielle qui paraît subsister est celle de savoir s'il faut procéder par la voie d'une modification du Code civil, ou par celle d'une modification du décret de 1806.

L'intervenante se demande si cette dernière solution n'est pas préférable, parce qu'elle n'impliquerait pas que l'on octroie à l'enfant mort-né une personnalité juridique.

Un autre membre ne partage pas ce dernier point de vue. Le tout est de trouver la meilleure formule pour une disposition qui a une portée morale, mais qui est dépourvue de portée juridique.

À première vue, la solution proposée par le gouvernement paraît la meilleure.

Le gouvernement maintient-il cet amendement, et estime-t-il qu'il répond aux objections du professeur Senaev ?

Le ministre souligne le but positif des divers textes proposés, à savoir la volonté de faciliter quelque peu le processus d'acceptation qui doit se faire chez les parents confrontés à une situation douloureuse.

La formule juridique la plus adéquate pour concrétiser ce but paraît être celle de l'amendement n° 1 déposé par le gouvernement à la proposition de loi n° 623. Cet amendement est maintenu et semble recueillir l'unanimité au sein de la commission.

L'amendement de Mme de Bethune et consorts (doc. Sénat, n° 1-711/2, amendement n° 1) suscite

andere geformuleerd aangezien de nieuwe bepalingen van toepassing zijn op alle ouders van een doodgeboren kind voor zover ze binnen een termijn van zes maanden na de inwerkingtreding van de wet de toepassing van de wet vragen.

Om dit amendement aan te passen aan het regeringsamendement volstaat het de verwijzing naar de artikelen 1bis en 2 van het decreet van 1806 te vervangen door een verwijzing naar het nieuwe artikel 80bis van het Burgerlijk Wetboek.

De heer Anciaux dient daartoe een subamendement in (stuk Senaat, nr. 1-623/3, amendement nr. 2), dat luidt als volgt :

« Een overgangsbepaling invoegen, luidende :

« Overgangsbepaling

« Binnen zes maanden na de inwerkingtreding van deze wet kunnen ouders van wie een kind levenloos geboren werd vóór de inwerkingtreding van deze wet vragen dat de vermelding bedoeld in artikel 80bis wordt ingeschreven in de kant van de akte bedoeld in artikel 80bis. »

Een lid stelt vast dat gelet op de eensgezindheid die in de commissie heerst over het doel van de besproken voorstellen, alleen nog bepaald moet worden of men kiest voor een wijziging van het Burgerlijk Wetboek dan wel voor een wijziging van het decreet van 1806.

Spreekster vraagt zich af of die laatste oplossing niet verkieslijk is omdat die immers niet impliceert dat men aan het doodgeboren kind rechtspersoonlijkheid verleent.

Een ander lid deelt dit laatste standpunt niet. Het is zaak de beste formule te vinden voor een bepaling met een morele doch zonder een juridische strekking.

Op het eerste gezicht lijkt de oplossing die door de regering wordt voorgesteld de beste.

Handhaaft de regering dat amendement en is zij van mening dat het beantwoordt aan de bezwaren van professor Senaev ?

De minister onderstreept het positieve doel van de verschillende voorgestelde teksten, namelijk het bevorderen van het aanvaardingsproces bij ouders die geconfronteerd worden met een pijnlijke ervaring.

De meest geschikte juridische formule om dit doel te bereiken lijkt de formule die wordt voorgesteld in het regeringsamendement nr. 1 op het wetsvoorstel nr. 623. De regering handhaaft haar amendement en in de commissie lijkt er eensgezindheid over te bestaan.

Het amendement van mevrouw de Bethune c.s. (Stuk Senaat nr. 1-711/2, amendement nr. 1) doet een

quant à lui un problème juridique, à raison précisément de la rétroactivité qu'il prévoit.

En effet, selon l'article 2 du Code civil, «la loi ne dispose que pour l'avenir; elle n'a point d'effet rétroactif».

S'il est exact que l'on a parfois dérogé, en certaines matières, au principe de la non-rétroactivité, cela ne vaut toutefois pas pour les dispositions relatives, comme en l'espèce, à l'état des personnes.

Outre cet argument strictement juridique, l'amendement de Mme de Bethune et consorts risque aussi d'aboutir à des problèmes pratiques.

En effet, s'il prévoit un délai dans lequel les parents d'enfants nés sans vie avant l'entrée en vigueur de la loi doivent se manifester, il ne fixe aucune limite en ce qui concerne le moment auquel la naissance doit avoir eu lieu pour que les parents puissent se prévaloir de la législation nouvelle. Tous les parents dont le carnet de mariage mentionne la naissance d'un enfant mort-né pourraient dès lors se manifester, pour autant qu'ils le fassent dans le délai imparti.

De plus, le fait d'attribuer un prénom est, comme on l'a dit, une prérogative de l'autorité parentale.

Or, il n'est pas certain que, de ce point de vue, aucun changement ne soit intervenu dans la famille entre le moment de la naissance et le moment de l'attribution du prénom dans le cadre de la loi en projet.

Enfin, en ce qui concerne l'abrogation du décret de 1806, il s'agit d'une question de cohérence et de modernisation de la législation.

L'auteur de la proposition de loi n° 1-711 remercie le ministre pour ses explications, et pour l'intérêt qu'il a accordé à la problématique.

S'il comprend que, du point de vue de la justice, il importe de préserver le caractère non-rétroactif des lois en matière d'état des personnes, l'intervenant rappelle que les formalités administratives doivent être subordonnées aux personnes et non l'inverse.

Ces derniers temps, la justice a fait l'objet de vives critiques. Mais celles-ci ne concernent pas uniquement la justice, et pourraient aussi bien s'appliquer au caractère inhumain de l'administration.

L'intervenant insiste sur la différence qui existe entre la rétroactivité proprement dite et le système proposé par l'amendement de Mme de Bethune (doc. Sénat, n° 1-711/2), qu'il a cosigné.

juridisch probleem rijzen wegens de terugwerking waarin het voorziet.

Volgens artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek «beschikt de wet immers alleen voor het toekomstige»; zij heeft geen terugwerkende kracht.

Hoewel het juist is dat men voor sommige aangelegenheden soms is afgeweken van het beginsel van de niet-terugwerking, geldt zulks niet voor de bepalingen die, zoals in voorkomend geval, betrekking hebben op de staat van de personen.

Tegen het amendement van mevrouw de Bethune kan niet alleen dit strikt juridische argument worden aangevoerd; het dreigt ook te leiden tot praktische problemen.

Hoewel het voorziet in een termijn binnen welke de ouders van kinderen die doodgeboren zijn vóór de inwerkingtreding van de wet, hun verzoek moeten indienen bepaalt het niet tot welke uiterste geboortedatum men mag teruggaan om als ouder de toepassing van de nieuwe wet te vragen. Alle ouders wier trouwboekje de geboorte van een doodgeboren kind vermeldt, zouden derhalve een verzoek kunnen indienen voor zover zij dat doen binnen de gestelde termijn.

Het geven van een voornaam is daarenboven zoals gezegd een voorrecht van de ouders.

Het is evenwel niet zeker dat er op dit stuk in het gezin geen wijzigingen zijn opgetreden tussen het ogenblik van de geboorte en het ogenblik waarop het kind een naam wordt gegeven in het kader van de op stapel staande wet.

Wat de opheffing van het decreet van 1806 betreft, gaat het tenslotte om een probleem van samenhang en modernisering van de wetgeving.

De indiener van wetsvoorstel nr. 1-711 dankt de minister voor zijn toelichting en voor de belangstelling die hij voor de problematiek toont.

Hoewel hij begrijpt dat het vanuit het standpunt van de justitie belangrijk is het beginsel van de niet-terugwerking van de wetten op het stuk van de staat van de personen te eerbiedigen, herinnert spreker eraan dat de administratieve formaliteiten ondergeschikt moeten zijn aan de personen en niet omgekeerd.

De jongste tijd was justitie het mikpunt van felle kritiek. Die kritiek geldt evenwel niet uitsluitend justitie, maar evengoed het onmenselijk optreden van overheidsdiensten.

Spreker wijst op het verschil tussen de eigenlijke terugwerkende kracht en de regeling die wordt voorgesteld in het amendement van mevrouw de Bethune (Stuk Senaat, nr. 1-711/2) dat hij heeft medeondertekend.

Il souligne que les personnes qui, depuis des années, sont confrontées à cette problématique dans leur vie personnelle, s'efforcent non seulement de convaincre le législateur de modifier la loi, mais qu'elles espèrent aussi, par ce moyen, trouver une solution à leur problème personnel. L'intervenant plaide pour que les arguments juridiques qui ont été développés passent au second plan, au bénéfice de l'aspect humain des choses.

M. Bourgeois dépose au sous-amendement n° 2 de M. Anciaux un sous-amendement, qui se limite à un renvoi à l'article 2 du décret de 1806, au lieu d'un double renvoi à l'article 80bis nouveau du Code civil. Le sous-amendement de M. Bourgeois est ainsi libellé (doc. Sénat, n° 1-623/3, amendement n° 3):

« Remplacer la disposition transitoire proposée par ce qui suit :

« Disposition transitoire

« Dans les six mois de l'entrée en vigueur de la présente loi, les parents dont un enfant est né sans vie avant ladite entrée en vigueur peuvent demander que les prénoms de l'enfant soient mentionnés en marge de l'acte visé à l'article 2 du décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie. »

Justification

Un renvoi à l'article 80bis risque de poser des problèmes, car cet article énonce différentes mentions (voir le doc. n° 623/2, p. 2). Il est impossible que ces mentions figurent toutes en marge de l'acte. C'est pourquoi il vaudrait peut-être mieux prévoir que les prénoms soient mentionnés en marge de cet acte.

Il est fait observer que la solution proposée par le sous-amendement est impraticable, puisque l'on abroge précisément le décret de 1806.

Le précédent intervenant réplique que, si le décret lui-même est abrogé, les actes dressés sur la base de celui-ci subsistent.

Le ministre déclare qu'indépendamment de l'aspect juridique des choses, qui n'est pas négligeable, le fait d'ouvrir à tous les parents, pendant une période déterminée, le droit d'attribuer officiellement un ou des prénoms à leur enfant mort-né, aura inévitablement pour conséquence qu'ils seront confrontés à la question de savoir s'ils vont ou non faire usage de ce droit.

Hij merkt op dat mensen die sedert jaren in hun persoonlijk leven geconfronteerd worden met die problematiek, zich niet alleen inzetten om de wetgever ervan te overtuigen de wet te wijzigen maar ook hopen via deze weg een oplossing te vinden voor hun persoonlijk probleem. Spreker pleit ervoor de juridische argumenten op de achtergrond te schuiven en voorrang te verlenen aan het menselijk aspect van de zaak.

De heer Bourgeois dient een subamendement in op subamendement nr. 2 van de heer Anciaux dat zich beperkt tot een verwijzing naar artikel 2 van het decreet van 1806 in plaats van een dubbele verwijzing naar artikel 80bis (nieuw) van het Burgerlijk Wetboek. Het subamendement van de heer Bourgeois luidt als volgt (Stuk Senaat, nr. 1-623/3, amendement nr. 3):

« De voorgestelde overgangsbepaling vervangen als volgt :

« Overgangsbepaling

« Binnen de zes maanden na de inwerkingtreding van deze wet kunnen ouders van wie een kind levenloos geboren werd vóór de inwerkingtreding van deze wet vragen dat de voornamen van het kind vermeld worden in de kant van de akte bedoeld in artikel 2 van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond. »

Verantwoording

Als men verwijst naar artikel 80bis dan kan dit mogelijks problemen geven. Artikel 80bis somt immers verschillende vermeldingen op (zie nr. 623/2, blz. 2). Het kan niet dat deze allemaal zouden moeten vermeld worden in de rand van de akte. Daarom is het misschien beter te zeggen dat de voornamen in de rand van deze akte vermeld worden.

Er wordt opgemerkt dat die oplossing onuitvoerbaar is aangezien het decreet van 1806 wordt opgeheven.

De vorige spreker antwoordt dat ook al wordt het decreet zelf opgeheven, de akten die op basis van dat decreet opgesteld zijn, blijven bestaan.

De minister verklaart dat los van het juridische aspect van de zaak dat niet onaanzienlijk is, de toekenning, aan alle ouders en gedurende een bepaalde periode, van het recht om officieel een voornaam of voornamen aan hun doodgeboren kind te geven, onvermijdelijk tot gevolg zal hebben dat die ouders geconfronteerd worden met de vraag of zij al dan niet van dit recht gebruik zullen maken.

Ce choix ne sera pas nécessairement facile, et pourrait constituer pour certains un nouveau choc émotionnel.

C'est d'ailleurs là un des motifs pour lesquels il n'y a pas de rétroactivité possible en matière d'état des personnes. Il importe en effet qu'à partir d'un moment déterminé, les droits, et éventuellement les devoirs qui touchent de façon intime à la personne soient définitivement fixés.

Un membre estime qu'il existe une raison supplémentaire pour ne pas prévoir ici de disposition rétroactive: psychologiquement, un être n'acquiert un nom que lorsqu'il est en vie, ou lorsqu'il vient de naître. On n'acquiert pas un nom plusieurs années après être né.

Le problème du prénom à donner à l'enfant mort-né se pose pour les parents au moment même où ils sont confrontés à la naissance et au décès de cet enfant.

C'est pourquoi l'intervenant n'est pas favorable à la rétroactivité.

L'auteur principal de la proposition de loi n° 1-711 reconnaît la pertinence des observations formulées par le ministre. Il n'en demeure pas moins que certains parents qui ont eu un enfant mort-né ont donné un prénom à cet enfant, et demandent à pouvoir officialiser l'attribution de ce prénom.

Comment leur faire admettre qu'ils ne peuvent le faire, alors que d'autres parents, au seul motif que leur enfant est né après l'entrée en vigueur de la loi, le pourront? C'est là un débat très délicat.

En tout état de cause, l'intervenant se rallie à l'idée que, si l'on permet aux parents d'enfants mort-nés avant l'entrée en vigueur de la loi de bénéficier des dispositions nouvelles, il faut introduire une limite dans le temps. On ne peut imaginer d'ouvrir ce droit pour des enfants nés, par exemple, il y a 20 ans. Tel n'était d'ailleurs pas le but du texte proposé.

Un membre estime qu'il n'appartient pas au législateur de se substituer aux parents pour apprécier ce qui est le mieux pour eux. Les parents apprécieront, en leur âme et conscience, ce qu'il y a lieu de faire dans leur cas individuel. Il s'agit là d'une question de respect des personnes.

Pour des raisons psychologiques évidentes, certains peuvent estimer important de donner un prénom à l'enfant mort-né, même si la naissance remonte à plusieurs années.

Il suffit, pour s'en convaincre, de voir quelle énergie les parents, confrontés à ce problème depuis parfois des années, ont investie dans le combat en vue de modifier la loi. Il serait dommage que ceux qui sont à

De beantwoording van die vraag zal niet noodzakelijk makkelijk zijn en kan voor sommigen een nieuwe emotionele schok betekenen.

Dat is trouwens een van de redenen waarom er in aangelegenheden die verband houden met de staat van de personen geen terugwerking mogelijk is. Het is immers van belang dat de rechten en eventueel de plichten die de persoon privé raken, vanaf een bepaald ogenblik definitief vastliggen.

Een lid is van mening dat er een bijkomende reden is om hier niet te voorzien in een bepaling met terugwerkende kracht: psychologisch is het zo dat iemand een naam krijgt wanneer hij leeft of pasgeboren is. Het is niet zo dat men een naam krijgt verschillende jaren na de geboorte.

Het probleem van de voornaam die een doodgeboren kind krijgt, rijst voor de ouders op het ogenblik waarop zij geconfronteerd worden met de geboorte en het overlijden van dat kind.

Daarom is spreker geen voorstander van de terugwerking.

De hoofdindieners van het wetsvoorstel nr. 1-711 erkent dat de opmerkingen van de minister terecht zijn. Niettemin is het zo dat sommige ouders die een doodgeboren kind hebben gehad, een voornaam aan dat kind hebben gegeven en vragen dat ze die voornaam ook officieel kunnen geven.

Hoe moet men die ouders laten inzien dat dat voor hen niet kan terwijl andere ouders het wel zullen kunnen, alleen omdat hun kind na de inwerkingtreding van de wet geboren is? Dat is een zeer delicate zaak.

Spreker is het in ieder geval eens met de invoering van een tijdslimiet wanneer men de nieuwe bepalingen van toepassing verklaart op ouders wier kind doodgeboren is vóór de inwerkingtreding van de wet. Men kan dit recht niet toekennen voor kinderen die bijvoorbeeld 20 jaar geleden geboren zijn. Dat was overigens niet het doel van de voorgestelde tekst.

Een lid is van mening dat het niet de taak van de wetgever is in de plaats te treden van de ouders en te oordelen wat het beste is voor hen. De ouders zullen zelf in eer en geweten uitmaken wat zij in hun individuele geval het beste doen. Dit is een kwestie van respect voor mensen.

Om duidelijk psychologische redenen kunnen sommige ouders het geven van een voornaam aan hun doodgeboren kind belangrijk vinden, zelfs indien de geboorte vele jaren geleden plaatshad.

Om daarvan overtuigd te raken, volstaat het te zien met hoeveel energie de ouders die met dit probleem geconfronteerd worden, zich vaak vele jaren lang hebben ingezet om een wetswijziging te verkrijgen.

l'origine de la législation nouvelle ne puissent en bénéficier. L'intervenante estime que viser les enfants nés au cours des dix dernières années serait raisonnable.

Un autre membre souligne que la naissance d'un enfant mort-né est non seulement déclarée à l'officier de l'état civil et inscrite par lui, mais qu'elle est aussi mentionnée dans le carnet de mariage. Beaucoup de mères témoignent de la réticence qu'elles ont à manipuler ce carnet, même bien des années plus tard, non pas en raison de la mention de la mort de l'enfant, mais à cause du fait que cette mention n'est assortie d'aucun prénom.

C'est pourquoi certains officiers de l'état civil vont jusqu'à conseiller à ces mères d'inscrire le prénom de l'enfant au crayon dans le carnet de mariage, afin de tenter de soulager quelque peu le problème psychologique qu'elles rencontrent.

Un membre déclare avoir des objections morales à l'encontre du système de la rétroactivité. Dans quelle mesure, en effet, le législateur doit-il, par une mesure rétroactive ou d'effet équivalent, raviver des plaies parfois très anciennes ?

D'ailleurs, tous les parents confrontés à ce problème ne souhaiteront pas faire usage de la possibilité qui leur est offerte, car il y a diverses façons de faire son deuil.

De plus, le fait de permettre à tous les parents d'enfants mort-nés de se prévaloir des dispositions nouvelles pourrait, dans des cas extrêmes, aboutir à ce que l'on attribue un nom à un enfant né, par exemple il y a 20 ans.

Il se peut aussi qu'entretemps, dans la même famille, d'autres enfants soient nés; parfois, le prénom que les parents voulaient donner à l'enfant mort-né l'a été à un autre enfant, né ultérieurement.

Enfin, beaucoup d'enfants mort-nés le sont à la limite de la période de 180 jours. Ne risque-t-on pas, dès lors, de rouvrir le débat sur le statut du fœtus ?

À l'heure actuelle, pour les enfants qui sont nés endçà des 180 jours, il est possible de prévoir un rituel funéraire. Des réglementations le permettent, et certaines institutions hospitalières le font, si les parents le souhaitent.

Un autre membre se déclare favorable à la possibilité de permettre aux parents ayant eu un enfant mort-né dans le passé de bénéficier de la loi nouvelle.

L'intervenant n'est même pas convaincu qu'il soit nécessaire de fixer une limite de dix ans, comme

Het zou jammer zijn dat de nieuwe wet niet van toepassing kan zijn op degenen die aan de oorsprong ervan liggen. Spreekster meent dat het redelijk zou zijn rekening te houden met de kinderen die geboren werden in de loop van de voorbije tien jaar.

Een ander lid wijst erop dat de geboorte van een doodgeboren kind niet alleen wordt aangegeven bij de ambtenaar van de burgerlijke stand en door deze laatste wordt ingeschreven, maar dat die geboorte ook vermeld wordt in het trouwboekje. Veel moeders getuigen dat zij er enigszins tegenop zien om dit trouwboekje, zelfs vele jaren later, ter hand te nemen niet alleen wegens de vermelding van het overlijden van het kind maar omdat naast die vermelding geen enkele voornaam staat.

Dat is de reden waarom sommige ambtenaren van de burgerlijke stand zover gaan om die moeders aan te raden de voornaam van het kind in potlood in het trouwboekje te vermelden ten einde het psychologische leed dat zij ervaren enigszins te verzachten.

Een lid verklaart morele bezwaren te hebben tegen het systeem van de terugwerking. In hoeverre moet de wetgever immers, via een maatregel met terugwerkende kracht of met een gelijkwaardig gevolg, vaak zeer oude wonden weer openrijten ?

Daarenboven zullen niet alle ouders die met dit probleem geconfronteerd worden, gebruik willen maken van de mogelijkheid die hun geboden wordt, want er zijn verschillende vormen van rouwverwerking.

Geeft men bovendien aan alle ouders van doodgeboren kinderen de mogelijkheid zich te beroepen op die bepalingen, dan zou dit er in extreme gevallen kunnen toe leiden dat men nu pas een naam geeft aan een kind dat bijvoorbeeld 20 jaar geleden geboren is.

Het zou kunnen dat intussen in hetzelfde gezin andere kinderen zijn geboren, van wie er een de voornaam draagt die de ouders wilden geven aan het doodgeboren kind.

Ten slotte zijn veel doodgeboren kinderen geboren op de grens van de 180 dagen-periode. Dreigt men dan niet opnieuw het debat over de status van de foetus te heropenen ?

Thans is het mogelijk te voorzien in een begrafenisritueel voor kinderen die geboren worden vóór ze 180 dagen oud zijn. Hiervoor is er een regelgeving en sommige ziekenhuizen komen ouders die dat wensen hierin tegemoet.

Een ander lid is er voorstander van dat de nieuwe wet van toepassing is op ouders die in het verleden een doodgeboren kind hebben gekregen.

Spreeker is er zelfs niet van overtuigd dat het nodig is een limiet van tien jaar te stellen zoals door een vorige

suggéré par un précédent orateur, la limite naturelle étant, en l'occurrence, l'existence de parents qui ont connu ce problème avant l'entrée en vigueur de la loi.

Un membre remarque que, même si elle n'entraîne pas, comme telle, d'effets juridiques, l'attribution d'un prénom à un enfant mort-né ne sera pas nécessairement sans conséquence.

Elle pourrait, par exemple, en tant qu'affirmation officielle d'un lien avec l'enfant, interférer dans des procès en cours.

Le même intervenant précise qu'un enfant avorté, par exemple lors d'un avortement médical pratiqué plus de 180 jours après le jour de la conception, ne peut recevoir de prénom.

D'autres membres le confirment, en soulignant qu'un avortement n'est pas une naissance et que, dans cette hypothèse, aucun acte n'est dressé.

Au terme de cette discussion, Mme de Bethune et consorts déposent à l'amendement du gouvernement un sous-amendement ainsi libellé (doc. Sénat, n° 1-623/3, amendement n° 5):

«Ajouter un article 4, libellé comme suit :

«Art. 4. — Dans l'année de l'entrée en vigueur de la présente loi, les parents dont un enfant est né sans vie avant ladite entrée en vigueur peuvent demander à l'officier de l'état civil que les prénoms de l'enfant soient inscrits en marge de l'acte visé à l'article 2 du décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie. »

Justification

Il faut permettre aux parents d'un enfant mort-né dans le passé de donner un nom à celui-ci.

En effet, bon nombre de parents souffrent depuis des années de n'avoir pas pu donner officiellement un nom à leur enfant qu'ils ont perdu à la naissance. Pouvoir à présent le faire serait important pour eux.

Pour des raisons de sécurité juridique, il convient toutefois de limiter cette possibilité dans le temps.

Un membre fait observer que l'amendement n° 5 implique une modification, par insertion d'une mention marginale, de l'acte précédemment dressé, ainsi qu'une modification à apporter dans le livret de mariage.

spreker is voorgesteld daar de natuurlijke limiet in dit geval het bestaan van ouders is die met dit probleem geconfronteerd werden vóór de inwerkingtreding van de wet.

Een lid merkt op dat het geven van een voornaam aan een doodgeboren kind niet noodzakelijk zonder gevolgen blijft, zelfs al heeft die naamgeving als dusdanig geen juridische gevolgen.

Die naamgeving zou bijvoorbeeld in hangende gedingen beschouwd kunnen worden als een officiële bevestiging van een band met het kind.

Dezelfde spreker verduidelijkt dat een kind dat het slachtoffer wordt van bijvoorbeeld een medische abortus die wordt uitgevoerd meer dan 180 dagen na de vermoedelijke dag van de conceptie, geen voornaam kan krijgen.

Andere leden bevestigen dit maar wijzen erop dat een abortus geen geboorte is en dat in dit geval geen enkele akte wordt opgesteld.

Op het einde van dit debat dienen mevrouw de Bethune c.s. op het regeringsamendement een sub-amendement in dat luidt als volgt (stuk Senaat, nr. 1-623/3, amendement nr. 5):

«Een artikel 4 invoegen, luidend als volgt:

«Art. 4. — Binnen één jaar na de inwerkingtreding van deze wet kunnen ouders van wie een kind levenloos geboren werd vóór de inwerkingtreding van deze wet vragen aan de ambtenaar van de burgerlijke stand dat de voornamen van het kind worden ingeschreven in de kant van de akte bedoeld in artikel 2 van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond. »

Verantwoording

Ook aan de ouders van een in het verleden doodgeboren kind dient de mogelijkheid te worden gegeven een naam te geven aan hun kind.

Heel wat ouders lijden immers al jaren onder het feit dat zij hun kind, dat ze verloren bij de geboorte, niet officieel een naam hebben kunnen geven. Dat zij dit vooralsnog kunnen doen zou voor hen veel betekenen.

De rechtszekerheid vraagt evenwel dat deze mogelijkheid wordt beperkt in de tijd.

Een lid merkt op dat amendement nr. 5 een wijziging impliceert van de eerder opgestelde akte wegens de vermelding in de kant. Ook moet een wijziging in het trouwboekje worden aangebracht.

Quant à la publication de la loi nouvelle, elle se fera par la voie ordinaire. Il existe un risque que les Belges établis à l'étranger, par exemple, ne soient pas informés.

Un membre se demande s'il n'y a pas lieu d'indiquer, à l'article 4 proposé par l'amendement n° 5, que la demande d'attribution de prénom(s) peut émaner des parents ou de l'un d'eux, pour rencontrer, par exemple, des situations où l'un des parents est précédé, ou se trouve dans l'incapacité de manifester sa volonté.

Il est répondu que cette précision risque de faire resurgir le débat relatif au désaccord éventuel entre les parents.

Il est cependant évident que, lorsqu'un des parents est décédé, l'autre peut prendre seul la décision.

VI. VOTES

L'article premier de l'amendement n° 1 du gouvernement à la proposition de loi n° 1-623 ne suscite aucune observation.

Il est adopté à l'unanimité des 9 membres présents.

Le sous-amendement du gouvernement (doc. Sénat, n° 1-623/3, amendement n° 4) à l'article 2 contenu dans son amendement n° 1 est adopté à l'unanimité des 9 membres présents.

Ledit article 2, ainsi sous-amendé, est adopté par 8 voix et 1 abstention, moyennant le déplacement du 2° après le 4°, et la renumérotation subséquente (voir *supra*, pp. 9 et 10).

Le membre qui s'est abstenu renvoie aux objections exposées ci-avant.

L'article 3 de l'amendement n° 1 du gouvernement est adopté à l'unanimité des 9 membres présents.

Le sous-amendement de Mme de Bethune et consorts (doc. Sénat, n° 1-623/3, amendement n° 5), complétant l'amendement n° 1 du gouvernement par un article 4 nouveau, est adopté par 7 voix et 2 abstentions.

Les amendements n° 2 de M. Anciaux (doc. Sénat, n° 1-623/3) et n° 3 de M. Bourgeois (idem) deviennent par conséquent sans objet.

L'ensemble de l'amendement n° 1, ainsi sous-amendé, est adopté à l'unanimité des 9 membres présents.

Par suite de ces votes, l'intitulé proposé dans l'amendement du gouvernement doit être complété par

De nieuwe wet zal op de gebruikelijke wijze bekendgemaakt worden. Het gevaar bestaat dat Belgen die bijvoorbeeld in het buitenland wonen, niet geïnformeerd zullen worden.

Een lid vraagt of in het artikel 4 dat wordt voorgesteld in subamendement nr. 5 niet moet worden vermeld dat beide ouders of een van hen, kan vragen een voornaam te geven zodat er bijvoorbeeld geen problemen rijzen wanneer een van beide ouders al is overleden of zijn wil niet te kennen kan geven.

Er wordt geantwoord dat die precisering opnieuw de discussie over de eventuele onenigheid tussen de ouders dreigt te doen oplaaien.

Het is evenwel duidelijk dat wanneer een van de ouders overleden is, de andere ouder de beslissing alleen kan nemen.

VI. STEMMINGEN

Artikel 1 van amendement nr. 1 van de regering op het wetsvoorstel nr. 1-623 geeft geen aanleiding tot opmerkingen.

Het wordt door de 9 aanwezige leden eenparig aangenomen.

Het subamendement van de regering (Stuk Senaat, nr. 1-623/3, amendement nr. 4) op artikel 2 vervat in haar amendement nr. 1 wordt door de 9 aanwezige leden eenparig aangenomen.

Het aldus geamendeerde artikel 2 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 1 onthouding. Het 2° komt na het 4° en de nummering wordt dienovereenkomstig aangepast (zie *supra*, blz. 9 en 10).

Het lid dat zich onthouden heeft, verwijst naar de eerder toegelichte bezwaren.

Artikel 3 van amendement nr. 1 van de regering wordt door de 9 aanwezige leden eenparig aangenomen.

Het subamendement van mevrouw de Bethune c.s. (Stuk Senaat, nr. 1-623/3, amendement nr. 5) dat amendement nr. 1 van de regering aanvult met een nieuw artikel 4, wordt aangenomen met 7 stemmen bij 2 onthoudingen.

De amendementen nr. 2 van de heer Anciaux (Stuk Senaat, nr. 1-623/1 en nr. 3 van de heer Bourgeois (idem) hebben bijgevolg geen zin meer.

Het aldus gesubamendeerde amendement nr. 1 wordt in zijn geheel eenparig aangenomen door de 9 aanwezige leden.

Ten gevolge van die stemmingen wordt het in het regeringsamendement voorgestelde opschrift aange-

les mots «, et abrogeant le décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie.»

Les propositions de loi n°s 1-711 et 1-892 deviennent sans objet.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 9 membres présents.

La rapporteuse,

Andrée DELCOURT-PÊTRE.

Le président,

Roger LALLEMAND.

vuld met de woorden «en tot opheffing van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond».

De wetsvoorstellen nrs. 1-711 en 1-892 vervallen.

Dit verslag is eenparig goedgekeurd door de 9 aanwezige leden.

De rapporteur,

Andrée DELCOURT-PÊTRE.

De voorzitter,

Roger LALLEMAND.

VII. TEXTES ADOPTÉS COMPARATIFS

VII. VERGELIJKING VAN DE AANGENOMEN TEKSTEN

Ce tableau p. 24 à 29 est uniquement disponible sur support papier.

Deze tabel blz. 24 tot en met 29 is uitsluitend gedrukt beschikbaar.

ANNEXE

—————

AVIS DU PROFESSEUR SENAËVE
(Instituut voor Famlierecht en Jeugdrecht — KUL)

Le 6 janvier 1999

Monsieur le président,

Objet: rédaction de l'acte relatif à l'enfant sans vie

J'ai bien reçu votre lettre du 19 novembre 1998 ainsi que les propositions de loi relatives au thème sous rubrique qui y étaient jointes.

Pour un commentaire détaillé du problème et une première analyse des propositions de loi en question, je me permets de renvoyer à l'article intitulé «De rechtspositie van het doodgeboren kind en zijn ouders» que mon assistante, Mme De Wolf, a publié dans le *Rechtskundig Weekblad* du 17 octobre 1998. (...)

Dans la mesure où vous avez souhaité connaître mon point de vue au sujet du risque que pourrait comporter le fait d'attacher des effets juridiques à la modification proposée de la législation, je formulerais les considérations suivantes:

1. Le fait de mentionner le nom et le prénom de l'enfant dans l'acte de naissance ne produirait en soi aucun effet juridique. L'effet serait purement psychologique: on manifesterait ainsi la volonté de rencontrer le souhait des parents de l'enfant mort-né en permettant que l'on enregistre l'enfant sans vie en mentionnant le (pré)nom que ses parents avaient choisi.

La rédaction de l'acte lui-même ainsi que les mentions qui y sont portées relèvent évidemment de l'application des articles 1383 et suivants du Code judiciaire relatifs à la rectification des actes, mais pour le reste, je ne vois pas d'autres implications directes au niveau des rapports juridiques.

2. La possibilité facultative d'inclure dans l'acte le nom de l'enfant sans vie n'a aucun effet juridique dans le chef de l'enfant, vu que celui-ci n'aura jamais la personnalité juridique (n'étant pas né vivant et viable) et qu'il ne peut donc acquérir ni droits ni obligations.

La possibilité d'opter pour l'inscription du nom peut par ailleurs être considérée comme un droit de choisir du parent, qui a alors bel et bien des effets juridiques.

* Ce droit existerait toujours dans le chef de la femme qui accouche de l'enfant (vu qu'elle aurait été juridiquement la mère de celui-ci). Quant au père, il n'aurait ce droit que s'il est l'époux légal de la mère. Tels semblent être en tout cas les points de départ retenus par les propositions de loi.

Ces points pourraient tous deux poser des problèmes. Ainsi la mère biologique n'est-elle pas toujours la même personne que la mère génétique (par exemple, en cas de fertilisation *in vitro* avec donation d'ovule). Pour ce qui est des droits du père, on doit constater qu'il s'ensuit une discrimination entre parents mariés et non mariés. Comme une reconnaissance ou une recherche de paternité après la naissance d'un enfant sans vie sont exclues dans l'état actuel de notre droit de la filiation, le père non marié ne pourrait jamais faire établir sa paternité.

* Si, inversement, en mentionnant le «père» et la «mère» dans le nouvel article, on réservait sans plus le droit de choisir aux parents biologiques, on se trouverait confronté tout autant à des problèmes. Outre celui de la maternité génétique et biologique,

BIJLAGE

—————

ADVIES VAN PROFESSOR SENAËVE
(Instituut voor Famlierecht en Jeugdrecht — KUL)

6 januari 1999

Geachte heer Voorzitter,

Betreft: opstelling akte levenloos kind

Ik ontving goed uw brief van 19 november 1998 met bijgevoegd de wetsvoorstellen inzake.

Voor een uitgebreide bespreking van het probleem samen met een eerste analyse van de wetsvoorstellen ben ik zo vrij te verwijzen naar het artikel dat in het *Rechtskundig Weekblad* van 17 oktober 1998 verscheen onder de titel «De rechtspositie van het doodgeboren kind en zijn ouder(s)», van de hand van mijn assistente mevrouw De Wolf. (...)

In zoverre u om mijn standpunt verzoekt over het eventueel risico van het verbinden van rechtsgevolgen aan de voorgestelde wetswijziging heb ik de volgende bedenkingen:

1. De opname van de naam en voornaam in de geboorteakte zou op zich geen enkel rechtsgevolg creëren en is van louter psychologische aard, namelijk de wil tegemoet te komen aan de wens van de ouders van het doodgeboren kind door de registratie van hun levenloos geboren kind met de vermelding van de door hen gekozen (voor)naam voor het kind.

De opstelling van de akte zelf en de vermeldingen daarin vallen natuurlijk wel onder toepassing van de artikelen 1383 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek in verband met de verbetering van akten, maar verdere implicaties in het rechtsverkeer zijn er mijns inziens niet onmiddellijk.

2. De facultatieve mogelijkheid om de naam van het doodgeboren kind op te nemen creëert geen enkel rechtsgevolg in hoofde van het kind, vermits het kind nooit rechtspersoonlijkheid zal hebben (het wordt niet levend en levensvatbaar geboren) en dus geen rechten of plichten kan verwerven.

De keuzemogelijkheid tot opneming van de naam kan anderszits beschouwd worden als een keuzerecht van de ouder en heeft op dat moment wel rechtsgevolgen.

* Dit recht zou dan altijd bestaan in hoofde van de vrouw die van het kind bevalt (nu zij juridisch de moeder zou zijn geweest van het kind). De vader zou evenwel slechts dit recht bezitten indien hij de wettige echtgenoot is van de moeder. Dit lijken toch de uitgangspunten te zijn van de wetsvoorstellen.

Beide uitgangspunten zouden problemen kunnen veroorzaken. Zo stemt de biologische moeder niet altijd overeen met de genetische moeder (bijvoorbeeld bij *in vitro* fertilisatie met eiceldonatie). Voor wat betreft de rechten in hoofde van de vader moet worden vastgesteld dat aldus een discriminatie ontstaat tussen gehuwde en ongehuwde ouders. Een erkenning of een onderzoek naar vaderschap na de geboorte van een levenloos kind zijn in ons huidige afstammingsrecht immers uitgesloten, zodat de ongehuwde vader nooit zijn afstamming zou kunnen vestigen.

* Indien omgekeerd door de vermelding van «vader» en «moeder» in het nieuwe artikel het keuzerecht zou worden voorbehouden aan de biologische ouders zonder meer, rijzen evenzeer problemen. Naast het probleem van het genetische en biologische

une nouvelle difficulté peut apparaître du côté du père. Le droit de choisir de la mère biologique de l'enfant sans vie est plus absolu que celui du père biologique (mais non juridique) d'un enfant né vivant et viable. En l'espèce, toutefois, la différence semble justifiée en raison de l'importance psychologique du processus de deuil pour le parent biologique d'un enfant mort-né (élément qui n'est pas présent dans le cas du parent d'un enfant né vivant, parent qui dispose d'ailleurs encore du droit de filiation et, le cas échéant, de l'article 335, § 3, du Code civil, pour faire valoir ses droits), et en raison du fait que la mention elle-même est dépourvue de toute conséquence juridique (*cf.* le point 1).

3. Pour ce qui est de mentionner le nom en plus du prénom, je renvoie à la publication susvisée, p. 216, n° 27, qui en expose l'opportunité, de même qu'en ce qui concerne le champ d'application de l'article (limite de 180 jours), à la p. 214, n° 21. Afin de conformer l'octroi du nom à ce qui existe déjà pour les enfants nés vivants, on pourrait effectivement faire référence (comme dans la proposition de M. Anciaux) à l'article 335, du Code civil; quant au prénom, on pourrait en principe, pour l'uniformité de notre droit, faire référence à l'article 1er de la loi du 15 mai 1987 relative aux nom et prénom (quoique, en l'absence de tout effet juridique, cela n'ait en soi pas d'importance). Les propositions ne prévoient nulle part ce qu'il y a lieu de faire en cas de contestation entre deux ou plusieurs parents. C'est effectivement aussi un point très délicat. Même si, par analogie au droit de choisir des parents dans le cas d'enfants nés vivants et viables, on confiait au tribunal de première instance le règlement de cette contestation, le critère de l'intérêt de l'enfant ne serait d'aucune pertinence pour le choix final et il faudra que le législateur ou la jurisprudence recherche un autre critère éventuel en cas de conflit, à moins que le législateur n'exclue à priori toute contestation.

J'espère, monsieur le président, que ces quelques réflexions auront répondu à votre attente et je reste à votre disposition pour de plus amples commentaires éventuels.

(formule de politesse)

P. SENAËVE.

moederschap, kan langs vaderszijde een nieuw probleem ontstaan. Het keuzerecht van de biologische van het doodgeboren kind is absoluter dan dat van de biologische (maar niet juridische) vader van een levend en levensvatbaar geboren kind. Toch lijkt dit onderscheid in dit geval verantwoord door het psychologische belang bij het rouwproces in hoofde van de biologische ouder van een doodgeboren kind (dat niet aanwezig is bij de ouder van een levend geboren kind, die trouwens nog over het afstammingsrecht beschikt en desgevallend over artikel 335, § 3, van het Burgerlijk Wetboek om zijn rechten te doen gelden) en de vaststelling dat elk rechtsgevolg van de eigenlijke opname ontbreekt (zie hiervoor nr. 1).

3. Voor wat betreft de opname van de naam naast de voornaam ben ik zo vrij te verwijzen naar het bovenvermelde artikel op blz. 216, nr. 27 waar de wenselijkheid daarvan wordt uiteengezet evenals voor wat betreft het toepassingsgebied van het artikel (180 dagen grens), blz. 214, nr. 21. Teneinde de naamgeving te conformeren aan de bestaande bij levend geboren kinderen zou inderdaad (zoals in het voorstel van de heer Anciaux) kunnen verwezen worden naar artikel 335 van het Burgerlijk Wetboek; voor wat betreft de voornaam zou in principe voor de eenvormigheid van ons recht kunnen verwezen worden naar artikel 1 van de wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en voornamen (hoewel dat *in se* geen belang heeft, gelet op het gebrek aan rechtsgevolgen). Nergens in de voorstellen wordt bepaald wat moet worden gedaan in het geval van betwisting tussen twee ouders of tussen verschillende ouders. Dit is uiteraard ook zeer delicaat. Zelfs indien men deze betwisting naar analogie met het keuzerecht van ouders bij levend en levensvatbaar geboren kinderen zou laten oplossen door de rechtbank van eerste aanleg, dan kan voor de uiteindelijke keuze het criterium van het belang van het kind geen houvast bieden en zal door de wetgever, hetzij door de rechtspraak moeten worden uitgekeken naar een mogelijk ander criterium bij conflicten, hetzij dat elke betwisting door de wetgever *a priori* zou worden uitgesloten.

Hopend hiermee u mijn inzichten te hebben ingelost en uiteraard bereid tot verdere toelichting op uw verzoek teken ik dan inmiddels, mijnheer de voorzitter,

met de meeste hoogachting

P. SENAËVE.